

СЛУЖБА

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски односно хрватскохрватски, словенечки и македонски јазик — Огласи според тарифата — Жиро-сметка кај Службата на општественото книговодство за претплата, посебни издавнија и огласи 668-3-291-2

Четврток, 21 август 1969

БЕЛГРАД

БРОЈ 35

ГОД. XXV

Цена на овој број е 1,00 динари. — Претплата за 1969 година, вклучува 60 — дена — Редакција: Улица Јована Ристика бр 1 Поштенски Факс 226 — Телефони: Централна 50 911 50 912, 50 933 и 50 934; Служба за претплата 51-732. Продавна служба 51 671

483.

Врз основа на членот 52 став 2, во врска со членот 38 од Основниот закон за заштитата при работата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 15/65 и 28/66), во согласност со сојузниот секретар за стопанство, Сојузниот совет за труд пропишува

П РА В И Л Н И К ЗА СРЕДСТВАТА ЗА ЛИЧНА ЗАШТИТА ПРИ РАБОТАТА И ЗА ЛИЧНАТА ЗАШТИТНА ОПРЕМА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Заради заштита на организмот и на деловите на телото, на лицата што за време на работата се изложени на определени видови опасности и штетности им се ставаат на располагање средства за лична заштита (во понатамошниот текст: средствата) односно им се става на располагање лична заштитна опрема (во понатамошниот текст: опремата), ако дејството на опасноста и штетноста не може со други мерки за заштита при работата да се отстрани.

Работите на кои се користат средствата и опремата, условите што во поглед на материјалот, димензиите и формата мора да ги исполнува средството односно опремата, како и определените видови опасности и штетности на чие дејство се изложени лицата при работата — се определуваат со овој правилник.

Член 2

Работната организација определува со општ акт, во смисла на членот 59 од Основниот закон за заштитата при работата, на кои работи односно на кои работни места и кои средства односно опрема, зависно од видот и степенот на опасноста и штетноста, се користи за спречување на дејството на постојаните опасности и штетности, а кои за отстранување на дејството односно за заштита од дејството на ненадејни односно повремени или краткотрајни опасности и штетности.

II. СРЕДСТВА И ОПРЕМА

1. Заеднички одредби

Член 3

Материјалот од кој се изработуваат средствата и опремата, односно нивните делови, не смее да мириса непријатно, да ја надразнува кожата и да пушта боја.

Средствата односно опремата што се употребуваат на работни места на кои постои опасност од пожар, мораат да бидат изработени од негорлив материјал или од тешко запалив материјал.

Средствата односно опремата што се употребуваат на работни места на кои може да дојде до механички, електричен, топлотен или сличен удар, мораат да бидат доволно отпорни спрема кинење, удар и лом односно на електрична и топлотна спроводливост.

Покрај исполнувањето на условите од ст. 1 до 3 на овој член, материјалот од кој се изработуваат

средствата и опремата мора да биде доволно отпорен спрема корозија, промена на температурата и дејството на дезинфекциони средства.

Член 4

Се смета дека материјалот од кој се изработуваат средствата и опремата не пушта боја, ако по еден час држење во раствор на обичен детергент за перење во концентрација што ја пропишува производителот, загреана на температура од 40°C ($\pm 1^{\circ}\text{C}$), по сушењето да ја задржи својата првобитна боја а растворот да остане безбоен.

Проверувањето во смисла на ставот 1 од овој член не се однесува на деловите на средствата и опремата (цедила, филтери и др.), што не смеат да доаѓаат во допир со течности.

Член 5

Отпорноста на материјалот (кожа, гума, текстил, вештачки маси) спрема горење, од кој се изработени средствата и опремата, се утврдува со важечките југословенски стандарди, односно со признаените странски стандарди за односното средство или односната опрема. Ако за односното средство или за односната опрема не е пропишан стандард, за отпорноста на материјалот спрема горење, од кој е изработено средството или опремата, важат стандардите донесени за односниот материјал.

Член 6

Металните делови на средствата односно опремата се сметаат како доволно отпорни спрема корозија, ако по 15 минути држење во врел 10%-тен раствор на кујнска сол, а потоа 15 минути држење во студен 10%-тен раствор на кујнска сол, како и по сушење на собна температура од 20°C ($\pm 1^{\circ}\text{C}$) во траење од 24 часа — посматрани со голо око и под јако светло не покажуваат никакви оштетувања од корозија.

Член 7

Постојаноста на материјалот спрема висока и ниска температура, од кој се изработени средствата и опремата, се утврдува со важечките југословенски стандарди односно со признаените странски стандарди за односното средство или за односната опрема. Ако за односното средство или за односната опрема не е пропишан стандард, за постојаноста на материјалот спрема висока и ниска температура, од кој е изработено средството или опремата, важат стандардите донесени за односниот материјал.

Член 8

Средствата и опремата се сметаат за доволно отпорни спрема дејството на дезинфекциони средства, ако по 10 минути држење во растворот на еден дел 40%-тен формалдехид и девет делови вода со температурата 20°C ($\pm 1^{\circ}\text{C}$) — извадени од растворот и посматрани со голо око не покажуваат никакви оштетувања ниту деформации.

Проверувањето на отпорноста во смисла на ставот 1 од овој член не се однесува на деловите на средствата и опремата, што не смеат да доаѓаат во допир со течности.

Член 9

Отпорноста на материјалот спрема механичката цврстина (кинење, удир, лом), од кој се изработени средствата и опремата, се утврдува со важечките југословенски стандарди односно со признаените странски стандарди за односното средство или за односната опрема. Ако за односното средство или за односната опрема не е пропишан стандард, за отпорноста на материјалот спрема механичката цврстина, од кој е изработено средството или опремата, важат стандардите донесени за односниот материјал.

2. Средства и опрема за заштита на главата

Член 10

Заради заштита на главата од паѓање на предмети или од удир при вршење работи во рударството, градежништвото, металургијата, каменоломите, на експлоатацијата на шуми, извори на нафта, потоа при минирање, гаснење пожар, изградба или ремонт на пловни објекти, подигање, спуштање или ремонт на челични и други конструкции и постројки, натоварно-истоварни работи; заради заштита на главата од удир од свод (таван) и други предмети во подземни простории и сл., како и заради заштита на главата од удир на електрична струја при случаен допир со електричен вод — на лицата што вршат такви работи им се дава на користење заштитен шлем (рударски шлем, противпожарен шлем, градежен шлем и сл.).

Член 11

Заштитниот шлем мора целосно да ги покрива горниот и задниот дел на черепот и мора да има периферија за заштита на челото и вратот. Шлемот мора да има удобна лулка, која може да се приспособува според големината на главата и мора од обете страни да има ленти за врзување под брадата, кои овозможуваат цврсто лежење на шлемот врз главата со тоа што отстојанието на внатрешната површина на шлемот од темето на главата да изнесува најмалку 25 mm. Шлемот за заштита на главата при подземни работи мора да има носач на ламба а, по потреба, на задната страна и носач на електричен спроводник (кабел).

Заштитниот шлем мора да биде изработен од материјал што не е запалив и кој е отпорен спрема удир и дејство на вода, киселина и топлина.

Заштитниот шлем што се користи на работни места на кои постои опасност од удир на електрична струја, мора да биде изработен од материјал што ги исполнува условите од ставот 2 на овој член и кој не спроведува електрична струја.

Заштитниот шлем мора, покрај условите од ст. 1 до 3 на овој член, да ги исполнува и техничките услови пропишани со важечките југословенски стандарди.

Член 12

Заради заштита од сончаница при вршење работи на отворен простор (земјоделски и мелиорациони работи, ловење риби и др.) — на лицата што вршат такви работи им се даваат на користење шапки од слама или друг материјал, шамии или слични средства односно опрема за покривање на главата, ако при таквата работа не се заканува опасноста од членот 10 на овој правилник.

Член 13

Шапките за заштита од сончаница мораат да бидат изработени во вообичаените големини (броеви) и во форма што целосно ја штити главата, и мораат да бидат удобни за носење.

Материјалот од кој се изработува шапката мора да биде лош спроводник на топлина (слама и сл.), мора да биде во светла боја заради одбивање (рефлекција) на сончевите лачи и мора да биде лесен за носење.

Шапката мора да има дупчиња за вентилација ако материјалот односно плетилото од кој е изработена

попречува лесно проветрување, како и доволно широка периферија за заштита на челото и вратот.

Член 14

Заради заштита на главата од прав и заштита на косата од вовлекување во машини при вршење работи во непосредна близина на ротирачки делови на машини (автоматски стругови, валјаци и сл.) — на лицата што вршат такви работи им се даваат на користење капи, каскети, густы мрежички, шамии или слични средства односно опрема за покривање на главата.

Средствата односно опремата од ставот 1 на овој член мораат да бидат лесни и удобни за носење и погодни за повремено перење.

3. Средства и опрема за заштита на очите и лицето

Член 15

Заради заштита на очите при работи што се вршат рачно (при турпијање, малтерисување, бојосување, мешање и просејување на материјали и сл.) на кои постои опасност од повреда од ситни частички што долетуваат со помали брзини од член правец — на лицата што ги вршат таквите работи им се даваат на користење заштитни очила.

Заштитните очила се состојат од обична (стандардна) рамка и просирни стакла односно друг просирен материјал.

Просирните стакла односно другиот просирен материјал мораат да имаат дебелина од 2,5 до 3,5 mm и мораат да бидат благо издадени напред. Наместо просирно стакло можат, по потреба, во рамката на очилата да се вградат корекциони стакла, но само по упат на лекар-специјалист.

Член 16

Заради заштита на очите при машински работи (при дупчење, стружење, глодање, пилење, рендисување, обработка на метали, дрво и други тврди материјали и сл.) на кои постои опасност од повреда од ситни частички што долетуваат со поголеми брзини од член и бочен правец — на лицата што вршат такви работи им се даваат на користење заштитни очила.

Заштитните очила се состојат од рамка со бочна заштита и со просирни стакла односно друг просирен материјал.

Во поглед на формата, дебелината и видот на стаклата на заштитните очила од ставот 1 на овој член важат одредбите од членот 15 став 2 на овој правилник.

Член 17

Заради заштита на очите при рачни и машински работи (при ковање, заковување, разбивање и делкање на камен, работа со длето или секач, чистење на заварени места, стружење, дупчење и рендисување на машини за обработка на метал и друг тврд материјал и др.) на кои постои опасност од повреда од крупни частички и искри што долетуваат со големи брзини од член и бочен правец — на лицата што вршат такви работи им се даваат на користење заштитни очила со бочна заштита.

Заштитните очила од ставот 1 на овој член се состојат од два окулар меѓусебно споени со мост што се приспособува зависно од растојанието помеѓу очите или со цврст мост, тридекс стакла или спацијални калени стакла и еластични ленти. Окуларите односно рамката мора да биде приспособена за лесно вметнување на просирни стакла, а по потреба и темни стакла. Окуларите односно рамката мора да има вентилациони отвори чиј пречник не смее да биде поголем од 1 mm. Вкупната површина на сите вентилациони отвори на еден окулар не смее да биде помала од 200 mm². Деловите на заштитните очила што се потпираат на носот и лицето, мораат да бидат поставени со мек материјал.

Член 18

Заради заштита на очите од јаки светлини, летачки искри и послабо топлотно и ултравиолетно зрачење, како и од летачки честички, при работи на гасно или електроостпорно заварување и при работи на електролачно заварување кое не бара засенување поголемо од бројот 6 според важечкиот југословенски стандард — JUS Z.B1.030 — на лицата што вршат такви работи им се даваат на користење заштитни очила со темни стакла кои можат да бидат и на преклоп.

Во поглед на конструкцијата (окулари, бочна заштита, ленти) на заштитните очила од ставот 1 на овој член важат одредбите на членот 17 став 2 од овој правилник.

Надворешната површина на заштитните очила мора да биде мазна и заоблена. Рамките, окуларите и еластичните ленти на заштитните очила мораат да бидат изработени така што да овозможуваат удобно и несмекавано носење на очилата во текот на целото работно време.

Член 19

Заради заштита на очите од истовремено дејство на светлосно зрачење и на топлотно зрачење при работи на топење и леене на метали или друг материјал, тврдо лемење на метали, заварување на лесни метали, металзирање и слични работи, како и од дејство на силно ултравиолетно зрачење при работи на гасно заварување, резање метали со пламен, електролачно заварување со електроуреди со јачина на струјата до 30 A — на лицата што вршат такви работи им се даваат на користење заштитни очила со кобалт-стакла со сила на засенувањето од бројот 1 до 6 според важечкиот југословенски стандард — JUS Z.B1.030. Кобалт-стаклата можат да бидат комбинирани со прозирно стакло.

Заштитните очила од ставот 1 на овој член можат, по потреба, да имаат бочна заштита. Надворешната површина на заштитните очила мора да биде мазна и заоблена. Рамките, окуларите и бочната заштита на заштитните очила мораат да бидат изработени така што да овозможуваат удобно и несмекавано носење на очилата во текот на целото работно време.

Член 20

Заради заштита на очите од материи што ги нагизуваат или надразнуваат очите односно кои штетно влијаат врз очите (амонијак, формалдехид и сл.), а се наоѓаат во цврста, течна или гасовита состојба односно во форма на аеросол на лицата што при работата се изложени на дејство на такви материи им се даваат на користење заштитни очила. Овие очила се состојат од непропустлива рамка и прозирни триплекс-стакла, а, по потреба, и темни стакла или кобалт-стакла. Наместо прозирно триплекс-стакло можат, по потреба, во рамката на очилата да се вградат корекциони стакла, но само по упат на лекар-специјалист.

Член 21

Прозирните стакла односно другиот прозирен материјал што се вградуваат во рамката на заштитните очила од чл. 15, 16 и 17 на овој правилник не смеат да имаат гребеници, воздушни меурчиња и слични видливи недостатоци што ја намалуваат нивната оптичка вредност.

Темните стакла и кобалт-стаклата што се вградуваат во рамката на заштитните очила од чл. 18 и 19 на овој правилник, покрај условите од ставот 1 на овој член, во поглед пропустливоста на видливата светлина (степенот на засенувањето и топлотното и ултравиолетовото зрачење мораат да ги исполнуваат и техничките услови предвидени со важечките југословенски стандарди.

Член 22

Заради заштита на очите од летачки честички на обработуваниот материјал при работи на разбивање и обработка на камен (мермер, песочар, варов-

ник, гранит и сл.), при градежни работи што се вршат со помош на шилец или длето, при груба обработка на метали со помош на машини (струг, глодалка, жарусел) и при слични работи на кои постои опасност од повреда од летачки честички на материјалот — на лицата што вршат такви работи им се даваат на користење заштитни очила од жичена мрежа.

Заштитните очила од жичена мрежа се состојат од окулари изработени од едно или две парчиња жичено платно и еластична лента која може лесно да се приспособува.

Острите рабови на заштитните очила од ставот 1 односно од ставот 2 на овој член мораат да бидат порабени со мека кожа или со мек текстилен материјал. Окуларите мораат да ги покриваат очните вдлабнатини, добро да налегнуваат врз лицето и мораат да бидат благо наддадени напред.

Сите делови на заштитните очила од жичена мрежа мораат да бидат изработени така што да овозможуваат удобно и несмекавано носење на очилата во текот на целото работно време.

Член 23

Заради заштита на очите, главата и вратот од непосредно и посредно дејство на видливо, ултравиолетово и топлотно зрачење и од летачки искри на растопен метал при електролачно заварување — на лицата што вршат електролачно заварување им се дава на користење штитник за електрозаварувачи.

Штитникот за електрозаварувачи може да биде рачен и наглавен.

Рачниот штитник се состои од штит со кожен продолжеток или без него, рамка со темно и прозирно стакло и рачка за држење на штитникот.

Наглавниот штитник се состои од преклопен штит со кожен продолжеток или без него, рамка со темно и прозирно стакло и обрач за носење на штитникот на глава.

Штитниците од ст. 3 и 4 на овој член мораат да бидат од материјал кој е лош спроводник на топлина и електрична струја, кој е постојан спрема топлина и влага, кој не е лесно запалив и кој е отпорен спрема дејството на дезинфекциони средства.

Темните и прозирните односно прозачните заштитни стакла, како и другите делови на штитникот за електрозаварувачи, мораат да ги исполнуваат и техничките услови пропишани со важечките југословенски стандарди.

Член 24

Заради заштита на очите и лицето од покрупни летачки честички на материјал што се обработува и од капки на напизувачки материи што можат да паднат во очите или да го оштетат лицето — на лицата што се изложени на дејството на такви честички односно капки им се дава на користење штитник за очите и лицето.

Штитникот за очите и лицето може да биде преклопен и непреклопен.

Преклопниот штитник се состои од обрач за главата на кој е прицврстен подвижен полукружен член носач со прозирна полукружна плоча. Обрачот кој се приспособува според големината на главата, може заради постабилно носење, да биде зајакнат со еден лак кој оди преку темето на главата.

Непреклопен штитник се состои од полукружен член носач на кој е прицврстена прозирна плоча, полукружно свиткана кон носачот и од еластична лента што го држи штитникот на главата.

Обрачот за главата и полукружниот член носач од ст. 3 и 4 на овој член мораат од внатрешната страна да бидат поставени со сегменти од мек материјал што не ја надразнува кожата и не пушта боја.

Прозирната плоча на штитникот може да биде од пластичен материјал или од жичено платно. Плочата од пластичен материјал не смеа да биде запалива. Плочата од жичено платно мора да има околу 100 отвори на 1 cm² и мора да има боја што не одбива светлина.

Просирната плоча на штитникот не смее да задржува повеќе од 10% видлива светлина.

Штитникот за очите и лицето, како и неговите делови, мораат да ги исполнуваат и техничките услови пропишани со важечките југословенски стандарди.

Член 25

Заради заштита на очите од крупни летачки частички на материјалот што се обработува, прав и капки на нагризувачки материи, што можат да паднат во очите од сите насоки — на лицата што се изложени на дејството на такви частички и капки односно прав им се дава на користење штитник за очи.

Штитникот за очи се состои од рамка што ги покрива очните владбнатини озгора, од страна и оздола, просирна плоча и еластична лента што го држи штитникот на главата.

Штитникот за очи мора да има таква форма и таква големина што целосно да ги затвора очните владбнатини од сите страни, но при тоа да не го попречува носењето на корекционите очила.

Рамката и просирната плоча на штитникот за очи можат да бидат од ист материјал — безбоен или бојосан прозирен пластичен материјал. Материјалот за изработка на штитникот не смее да биде лесно запалив, ниту смее да пушта боја и да ја дразни кожата. Металните делови на штитникот не смеат да бидат подложни на корозија.

Штитникот за очи како и неговите делови, мораат да ги исполнуваат и техничките услови пропишани со важечките југословенски стандарди.

4. Средства и опрема за заштита на слухот

Член 26

Заради заштита на сетивото на слухот од прекумерна buka при работата односно на работните места на кои буката не може со технички средства да се намали под дозволената граница пропишана со важечките прописи — на лицата што за време на работата се изложени на buka им се даваат на користење соодветни средства односно опрема, и тоа зависно од интензитетот на буката:

1) вата за заштита на слухот од buka со јачина до 75 dB (децибела);

2) ушен чеп за заштита на слухот од buka со јачина до 85 dB;

3) ушен штитник за заштита на слухот од buka со јачина до 105 dB.

Ушниот чеп од ставот 1 точка 2 на овој член не смее да ја намалува средната вредност на чуењето за повеќе од 15 dB, а ушниот штитник од ставот 1 точка 3 на овој член за повеќе од 25 dB.

Средствата и опремата од ставот 1 на овој член не смеат да го надразнуваат увото (ушниот канал, ушната школка) и мораат да обезбедат силата на буката да не ја преминува дозволената односно пропишаната граница.

5. Средства и опрема за заштита на органите за дишење

Член 27

Заради заштита на органите за дишење за време на работа во атмосфера загадена со штетни гасови и други аеросоли (чад, магла, прав) во концентрации над максимално допустените концентрации (MDK) пропишани со важечките југословенски стандарди — на лицата што работат во таква атмосфера им се даваат на користење соодветни средства односно опрема за заштита на органите за дишење, и тоа:

1) респиратор за заштита на органите за дишење од груб, неагресивен и неотровен прав;

2) респиратор за заштита на органите за дишење од фин индустриски прав кој не содржи слободен силицијум диоксид (SiO_2);

3) респиратор за заштита на органите за дишење од фин индустриски прав, чад и магла, што содржат слободен силицијум диоксид или радиоактивни честички;

4) респиратор за заштита на органите за дишење од фин индустриски прав или од штетни пареи во помали концентрации;

5) цевна маска за заштита на органите за дишење од штетни гасови, пара, магла, чад или од прав во големи концентрации, односно за заштита на органите за дишење во работна атмосфера што содржи помалку од 16% кислород.

Цевната маска од ставот 1 на оваа точка може да се користи со употреба на мев односно дувалка или со приклучување на цевна мрежа со компримираниот воздух со употреба на редукционен вентил за намалување на притисокот на воздухот под маската;

6) цевна маска со качулка или шлем за заштита на органите за дишење, како и главата и вратот, за време на работа во атмосфера со високи концентрации на штетни гасови, магла, чад и прав. Цевната маска со шлем се употребува и ако постои опасност од механички повреди на главата и вратот.

Цевната маска од ставот 1 на оваа точка се приклучува, по правило, на цевната мрежа со компримираниот воздух со употреба на редукционен вентил за намалување на притисокот на воздухот под маската;

7) гасна маска за заштита на органите за дишење од штетни гасови, пара, чад, магла и прав, и тоа за употреба во работна атмосфера што не смее да содржи помалку од 16% кислород и за која горе-долу се знае дека концентрацијата на штетните аеросоли во неа не ја применува границата на концентрациите при кои се врши испитување на цедилото на тие маски, пропишани со важечките југословенски стандарди.

Ако при употреба на гасната маска од ставот 1 на оваа точка се создава топлина (на пр. кај цедило за заштита од јаглен моноксид), температурата на воздухот што се вдишува не смее во текот на употребата од еден час да преминува $+ 50^\circ\text{C}$ под услов работната атмосфера да не содржи повеќе од 1% јаглен моноксид;

8) апаратите со кислород и компримираниот воздух (изолациони апарати) за заштита на органите за дишење во работна атмосфера во која постојат или можат да се очекуваат високи концентрации на штетни гасови, пара и чад односно во која содржината на кислород е под 16% (во рудник со јамски пожар, во затворена просторија со нитрозни гасови, во резервоар со течни или гасни јаглен-водороди и сл.).

Член 28

Средствата и опремата за заштита на органите за дишење од членот 27 на овој правилник не смеат за време на употребата да го отежнуваат нормалното дишење и мораат да бидат приспособени за брза и лесна употреба. Овие средства и опрема мораат да ги исполнуваат и техничките услови пропишани со важечките југословенски стандарди.

6. Средства и опрема за заштита на рацете

Член 29

Заради заштита на рацете од определени опасности или штетности се даваат на користење, зависно од видот на работата, заштитни нараквичи, и тоа:

1) обични кожени нараквичи — за заштита на рацете од механички повреди (боцнување, посекотина, гребаница, изгореница и сл.) при работи што ги вршат бравари, точачи, монтери, ковачи, рудари, транспортни работници, работници со машини и ди-галски, морнари и др., ако постои опасност од такви повреди. Ваквите нараквичи можат да бидат комбинирани и со текстилен материјал;

2) кожени нараквичи со челични заковки или плочички — за заштита на рацете при груби работи

на кои употребата на обични кожени заштитни нараквици од точката 1 на овој став не би обезбедила сигурна заштита на рацете;

3) поставени кожени нараквици — за заштита на рацете од ниски температури за време на работа во ладилници и мразарници, како и за време на работа на градилишта или работилишта кога температура е пониска од $+5^{\circ}\text{C}$;

4) нараквици од негорливи ткаенини (азбест и сл.) — за заштита на рацете од зрачење на високи температури при топење на метал, стакло и други топливи материји, леене, валање челик и други метали, како и при работа кај високи, куполни и други индустриски печки и сл.;

5) нараквици за заварувачи и за резачи на метал со пламен — за заштита на рацете од искри на растопен метал, топлоотно и ултравиолетово зрачење и од изгореници при случаен допир на заварувачите односно резачите на метал со вруќ материјал;

6) нараквици од природна или синтетичка гума — за заштита на рацете од штетно дејство на влага, нагризувачки материјал, слаби концентрации на отров, заразни материји, етер, алкохол и слични штетни материји;

7) нараквици од пластичен материјал отпорен спрема растворувачи — за заштита на рацете при работа со алифатски, ароматски и хлорирани јаглен-водороди, алкохоли, етери, естери, органски киселини, растенски масла и сл. Ваквите заштитни нараквици не смеат да се користат за заштита од удир на електрична струја;

8) гумени нараквици за електричари — за секундарна заштита од удир на електрична струја при работа на електрични постројки со напон кој не преминува 650 V спрема земјата.

За заштита од удир на електрична струја при работата од ставот 1 на оваа точка мораат да се преземаат и други мерки на заштита (исклучување на струјата, употреба на изолационен алат, уземјување и др.);

9) штитни прсти од кожа, гума или пластичен материјал — за заштита на прстите од механички повреди, од послабо дејство на лути и нагризувачки материји и растворувачи. Овие прсти можат да бидат зајакнати со челични напрстоци за заштита на прстите на рацете од механички повреди поради паѓање на потешки предмети;

10) штитник за дланка и наддланка — за заштита од механички повреди и изгореници.

Материјалот употребен за изработка на заштитните нараквици од ставот 1 на овој член, како и формата на заштитните нараквици мораат да ѝ одговараат на целта на заштитата и да ги исполнуват техничките услови пропишани со важечките југословенски стандарди.

7. Средства и опрема за заштита на нозите

Член 30

Заради заштита на колената при калапење и леене на метали, како и при терациска, асфалтерска паркетарска, калдрмаиска и слична работа што се врши во клечка положба на сува почва — на лицата што вршат такви работи им се дава на користење заштитна кожена коленица.

Член 31

Заради заштита на нозите од паѓање на тешки предмети или алат, од искри на свитен или растопен метал, од удир на секира при искастрување и трупење на шумски стебла и од слични механички повреди — се дава на користење заштитна потколеница изработена од кожа или цврсто платно (цирада и сл.), однатре поставена со филц.

Заштитната потколеница од ставот 1 на овој член што заради заштита на нозите од искри на растопен или свитен метал ги користат за време на работата леачи, металурзи, заварувачи и резачи

на метал, мора да биде изработена од негорлив материјал (кожа, азбест и сл.) односно мора да биде обложена со таков материјал.

Заштитната потколеница што за време на работата ја користат шумски и транспортни работници, дрводелци, рудари, работници во каменоломи и пилани, мора да биде зајакната со еластични челични ленти.

Член 32

Заради заштита на стапалата од определена опасност се даваат на користење, зависно од видот на работата, заштитни обувки, и тоа:

1) гумени обувки за електричари (чевли, галоши, чизми и сл.) — за заштита од удир на електрична струја;

2) чевли со фон од топлоотно изолационен материјал (дрво и сл.) — за заштита на стапалата при движење по загреани или ладни површини на кои не можат да се користат други видови обувки;

3) кожени чевли за заварувачи и резачи на метал — за заштита на стапалата од топлоотно зрачење и од летачки искри при заварување и сечење на метал;

4) кожени или гумени чевли односно чизми со челично капче или со капче од тврда гума и со вградена челична табаница — за заштита од механички повреди на нозете (на пр. паѓање на тешки предмети врз прстите, пробивање на фонтот со шилести предмети, бруке и сл.), и за заштита од вода и влага;

5) кожени обувки (галоши, чизми, чевли) — за заштита на стапалата при работа во хемиски погони и при електролитичка рафинација на метали, и тоа на работни места на кои користењето на обувки од гума или синтетички материјал не обезбедува сигурна заштита.

Член 33

Заштитните обувки од членот 32 на овој правилник мораат, по потреба, да имаат вградени и посебни елементи за заштита на зглобовите на стапалата. Тие мораат да бидат изработени од мек материјал во форма на круг и вградени во сарите на чевлите во пределот на зглобот.

Во заштитниот кожен или гумен чевел односно чизма се вградува, по потреба, заради заштита на прстите, заштитно капче од челичен лим, тврда гума или друг на удир односно притисок отпорен материјал.

Член 34

Средствата и опремата од чл. 30 до 33 на овој правилник за време на работата не смеат да предизвикуваат мозолки или потење на нозете односно други тешкотии при работата и движењето.

Средствата и опремата од ставот 1 на овој член мораат да ги исполнуваат и техничките услови пропишани со важечките југословенски стандарди.

8. Средствата и опрема за заштита на рачниот зглоб, рамото и 'рбетот

Член 35

Заради заштита на рачниот зглоб од повреда при ракување со предмети со остри рабови (лим, стакло, алат и сл.) и од вибрации кои од рачниот механизирани алат (пнеуматски чекан и др.) се пренесуваат на рацете, како и заради обезбедување стабилност на рачните зглобови при тешки транспортни работи — се дава на користење кожен штитник за рачен зглоб.

Член 36

Заради заштита на рамото при носење на рамо предмети потешки од 15 kg , и при носење товари со остри рабови односно мошне ладни или мошне

загреани предмети — се дава на користење кожен штитник за рамо.

Член 37

Заради заштита на грбот од деформации и заболувања поради постојано носење на тешки предмети на рамо или на грбот — на транспортните и други работници што пренесуваат товари им се дава на користење заштитен градник.

Средството односно опремата од ставот 1 на овој член, како и средството односно опремата од членот 36 на овој правилник, не смеат да предизвикуваат мозолки за време на употребата.

9. Средства и опрема за заштита на stomачните органи

Член 38

Заради заштита на stomачните органи од механички повреди при работата на машини за обработка на дрво со рачно додавање (повратен удир на материјалот на циркулар, рамналка и други машини), како и при рачна или машинска обработка на метал (рачно ковање, сечење, ковање со воздушен чекан) — се дава на користење кожен појас или специјално зајакната кожена престилка.

За заштита од влага и студ при работата во седечка положба на ладен под или влажна земја — на лицата што вршат такви работи (дрводелци, калдрмаџии, калапарки и др.) им се дава на користење заштитна прстирка од кожа или од друг изолационен материјал.

10. Средства и опрема за заштита на телото

Член 39

Ако во текот на работата телото на работникот е постојано изложено на биолошко штетно дејство на технолошки процеси (нечистотија, прав, влага, висока температура) — им се дава на користење на работниците заштитна облека, и тоа:

1) облека од платно (кепер и сл.) со крој на комбинезон или од два дела (палто и панталони), за работа на машини и за работа при која работникот е изложен на валкање или прав, на пример: при демонтажа и монтажа на орудија за работа и уреди (индустриски, сообраќајни, градежни и земјоделски постројки, машини, уреди и нивни делови односно опрема), при чистење, перење, одмастување, подмачкување и премачкување со средства за одмастување, конзервирање и површинска заштита на деловите на машините и уредите (со нафтени деривати, боја и сл.), и при мелење, дробење, ситнење и класирање на минерални и други материјали при што се издвојува треперлив прав, како и за подземна рударска работа и работа на чистење ојаци.

2) облека од импрегнирано неквасливо платно (негумирано) — за комунална работа (работа во канализационата мрежа, изнесување на губре, чистење и полевање улици и сл.), за работа во мокри јами, како и при пловидба, ловене риби и сл.;

3) облека од јако гумирано платно — за работа со нагрзувачки отровни и забазни материи и за работа во вода;

4) облека од азбест или алуминиумски фолии за работа кај индустриски печки, како и при леене и топење метали, гаснење пожар и сл.;

5) облека од ткаенина што не пропушта топлина и ултравиолетови зрачења — за заварувачи и резачи на метали со пламен.

Член 40

Заштитната облека од членот 39 на овој правилник, зависно од видот на заштитата за која е наменета, мора да ги исполнува следните услови:

1) материјалот (платно, кепер и сл.) од кој е изработена заштитната облека од членот 39 точка 1 на

овој правилник мора да биде од ткаење кое попречува лесно навлегување на прав, боја, мазива и други штетни материи до кожата на работникот и кое е во перене постојано;

2) заштитната облека за работа на машини со ротирачки и подвижни делови мора да налегнува тесно врз телото. Краевите на ракавите на палтото и ногавиците на панталоните мораат да бидат прилепени кон телото со помош на лента со копчиња или на друг погоден начин;

3) заштитната облека од импрегнирано неквасливо платно не смее да пропушта вода;

4) заштитната облека од јако гумирано платно мора да биде изработена од материјал, кој изложен на директно дејство на лути и нагрзувачки материи (киселини, бази и сл.) во текот од најмалку 8 часови останува непроменет. Рабовите на таквата облека мораат да бидат поредени густо така што низ нив да не можат на навлегуваат прскачки лути и нагрзувачки материи;

5) заштитната облека од азбест или алуминиумски фолии за заштита од прскачки растопени маси мора да биде изработена од негорлив материјал, кој изложен на дејството на висока температура односно растопена маса во текот на 30 минути останува непроменет;

6) за работи под земја заштитната облека мора да биде зајакната на рамениците, лактовите, колената и на задниот дел на панталоните. Зајакнувањето на рамениците мора да се протега од почетокот на ракавите преку вратот и мора во доволна ширина да го опфаќа целото рамо. Средината на зајакнувањето на лактовите мора да допира до вратот на лактоот. Зајакнувањето на колената мора да допира најмалку 8 cm под и над колената. Зајакнувањето на задниот дел на панталоните мора да допира до половината и при нормално седење мора да го опфаќа целиот заден дел на панталоните;

7) заштитната ојачарска облека мора со квалитетот на материјалот од кој е изработена и со кројот да им одговара на условите на работата на отворен простор (дожд, снег, ветар) и истовремено да го штити телото на работникот против навлегување на нечистотија, саѓи, гасови и чад.

Член 41

Ако во текот на работата телото на работникот повремено е изложено на штетно дејство на високи температури, растопен или вжарен метал, влага или зрачење — им се даваат на користење на работниците заштитни прстилки, и тоа:

1) заштитна прстилка од кожа, азбест или сличен материјал — за заштита на заварувачите и резачите на метал, ковачите, работниците што изнесуваат пепел од пепеларници на парни котли и на други работници од искри на растопен метал или парчиња на свитен метал, од изгореници во случај на директен допир со врвк материјал, од ултравиолетово и топлотно зрачење и од механички повреди;

2) заштитна прстилка од кожа или сличен материјал, зајакната со заковки или плочички — за заштита од механички повреди при груби работи кога прстилка од точката 1 на овој член не обезбедува сигурна заштита;

3) заштитна азбестна прстилка — за заштита од зрачење на високи температури кај металуршки и други печки (во леарница, топилница, валачница и сл.);

4) заштитна прстилка од гумирано платно — за заштита од влага и од нагрзувачки лути материи, растворувачи и сл.

11. Средства и опрема за заштита од јонизирачки зрачења

Член 42

Ако во текот на работата телото на работникот повремено или постојано доаѓа во допир со извори на

јонизирачко зрачење (радиоизотопи, индустриски рендген-апарати и др.) — на лицата што работат со такви извори им се даваат на користење следните средства односно опрема, и тоа:

1) заштитна престилка и заштитни нараквици од оловна гума;

2) респиратор со цедило за заштита на органите за дишење од радиоактивен и јонизирачки прав.

12. Средства и опрема за заштита од неповолни атмосферски влијанија

Член 43

На работниците што при работата на отворен простор се изложени на неповолни атмосферски влијанија (дожд, снег, ниска температура и сл.), како и на работниците што работат во затворена просторија во која се ниски температури, промаја и слични здравствено неповолни услови (во ладилници, мразарници и сл.) — им се даваат на користење средства односно опрема за заштита од неповолно дејство на атмосферските влијанија, и тоа:

1) мушама за дожд од гумиран или импрегниран некваслив материјал, однапред отворен — за заштита при работата на отворен простор (во земјоделството, градежништвото, транспортот и сл.);

2) мушама за дожд од гумиран или импрегниран некваслив материјал, со обичен крој — за заштита од дожд и ветар (на чувари, поштари, транспортни работници и др.);

3) качулка за дожд или некваслива шапка од гумиран или импрегниран материјал — за заштита на главата и вратот од дожд и ветар (на морнари, рибари);

4) качулка од импрегниран материјал — за заштита на главата, очите, вратот и рамениците од прав, нечистотија, топлина и механички повреди (на транспортните работници, оцарите и др.);

5) бунда или кожув — за заштита од студ зима при работа на отворен простор односно во незагреани или отворени простории на пр. во кабина на трактор, камион или батер, во кочничарска куќичка и сл. (на чувари на градилишта, работилишта и други објекти, на шофери на товарни возила, кочничари — железничари, машиноводачи на парни локомотиви и сл.). Бундата може да биде долга или кратка зависно од видот на работата;

6) поставена облека — за заштита од студ зима при работа на отворен простор односно во студени простории (на пр. во ладилници, мразарници, незагреани кабини на дигалки, багери, трактори, камиони и сл.);

7) штитник за уши — за заштита од ниски температури при работа на отворен простор;

8) поставени нараквици, поставени чевли или филцани чизми (валанки) во комбинација со средства за заштита на работниците од студ при работата на отворен простор, зависно од силата на студот и видот на работата што се врши.

Средствата и опремата од ставот 1 на овој правилник мораат во поглед на изработката и материјалот од кој се изработени да обезбедат во потполност заштита од штетното дејство на атмосферските влијанија.

13. Средства и опрема за заштита од паѓање од височина

Член 44

Заради заштита од паѓање од височина на работните места кои поради природата на работата не можат да се заградат или на друг погоден начин да се заштитат односно при работата на објектите во изградба преку река или езеро, на столбови на електроенергетската или телефонско-телеграфската мрежа, во каменоломи, над амбиси, во цистерни, силоси и сл. — на лицата што работат на такви места им се дава на користење заштитен појас опремен со при-

вези за приврзување, а по потреба и со додатоци за појас.

Материјалот од кој е изработен заштитниот појас, како и димензиите и изработката на појасот и неговите делови, мораат да му одговараат на пробното статичко и динамичко оптоварување пропишано со важечкиот југословенски стандард.

14. Средства и опрема од давање во вода

Член 45

Заради заштита од паѓање во вода и давање при работи над вода или на вода (при монтажа на мост, геодетски, хидролошки или други мерења, при работа на префрлување далекуводи преку реки, езера и сл.) — на лицата што вршат такви работи им се дава на користење заштитен појас.

Заштитниот појас може да биде изработен од гумиран текстил, гума, пластична маса или од метални кутии и мора сигурно да држи над водата човек со нормална телесна тежина.

15. Одржување на средствата и опремата

Член 46

Работните организации што во својата работа користат средства и опрема, мораат средствата и опремата да ги одржуваат постојано во исправна состојба.

Оштетени, искинати односно од употреба дотрапени средства и опрема што не можат да се поправат, мораат да се расходуваат односно уништат.

Член 47

Средствата односно опремата што се ставаат непосредно врз главата (шлем, качулка и др.), во ушите (антифон и др.), во устата (усник на маска), на носот (штитка, стегалка и др.), мораат по секоја употреба да се дезинфикуваат и перат, ако истото средство односно истата опрема ја користат повеќе лица.

Член 48

Средствата односно опремата од текстил и кожа, како што се заштитните облеки и обувки и деловите на такви облеки односно обувки, што се користат за работа со отровни, радиоактивни или заразни материји, мораат редовно да се дезинфикуваат и да се перат односно деконтаминираат, зависно од видот на материјалот од кој се изработени и степенот на штетноста од чие дејство го штити работникот при работата.

III. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 49

Работните организации и другите корисници на средствата односно опремата од членот 2 на овој правилник мораат постоечките лични заштитни средства да ги усогласат со одредбите на овој правилник во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 50

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престануваат да важат одредбите на чл. 88. до 93 од Општиот правилник за хигиенски и технички заштитни мерки при работењето („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 16/47 и 36/50).

Член 51

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 758/2-6

30 јули 1969 година

Белград

Претседател
на Сојузниот совет за труд,
Антон Полајнар, с. р.

НАИМЕНОВАЊА

Врз основ на членот 34 од Законот за народната одбрана („Службен лист на СФРЈ“, бр. 8/69), на предлог од Извршниот совет на Социјалистичка Република Србија, Претседателот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ИМЕНУВАЊЕ КОМАНДАНТ НА РЕПУБЛИЧКИОТ ШТАБ ЗА НАРОДНА ОДБРАНА

За командантот на републичкиот Штаб за народна одбрана на Социјалистичка Република Србија се именува Милија Радовановиќ, претседател на Републичкиот одбор на Сојузот на здруженијата на борците на НОВ на Србија.

Р. бр. 707/1
21 јули 1969 година
Белград

Претседател,
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

УКАЗИ

Претседателот на Републиката, врз основа на членот 217 став 1 точка 3 од Уставот, на предлог од државниот секретар за надворешни работи, донесува

УКАЗ

ЗА ОТПОВИК ОД ДОЛЖНОСТА НА ПОСТОЈАНИОТ ПРЕТСТАВНИК НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА ВО ОРГАНИЗАЦИЈАТА НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ ВО ЊУЈОРК И ЗА НАЗНАЧУВАЊЕ ПОСТОЈАН ПРЕТСТАВНИК НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА ВО ОРГАНИЗАЦИЈАТА НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ ВО ЊУЈОРК

I

Се отповика

д-р Антон Вратуша од должноста на постојан претставник на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во Организацијата на Обединетите Нации во Њујорк.

II

Се назначува

Лазар Мојсов, досегашен извонреден и ополномоштен амбасадор на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во Република Австрија, за постојан претставник на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во Организацијата на Обединетите Нации во Њујорк.

III

Државниот секретар за надворешни работи ќе го изврши овој указ.

IV

Овој указ влегува во сила веднаш.

У. бр. 132
6 август 1969 година
Белград

Претседател,
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

ОДЛИКУВАЊА

ПРЕТСЕДАТЕЛОТ
НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА
РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

врз основа на членот 217 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и членот 4 од Законот за одликувањата одлучува да се одликуваат за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЦРВЕНО ЗНАМЕ

Ивошевиќ Вељко;

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Мирковиќ Јосип, Павловиќ инж. Драгиша;

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Богојевиќ Мирко, Боговац Раде, Божиќ Драгутин, Цековиќ Милан, Баковиќ Стеван, Ђорђевиќ Јован, Грочиќ Радивоје, Илиќ Константин, Ивановиќ Михајло, Јанковиќ Урош, Јовановиќ инж. Александар, Јовановиќ Боровоје, Јовановиќ Радојица, Качаревиќ Михајло, Кајтазовиќ Хусо, Пердиќ Иван, Пешти Шандор, Пириватриќ инж. Милош, Радојевиќ Милија, Радосовиќ Марија, Рајиќ Миодраг, Ропкиќ Радомир, Симиќ Ђуро, Симиќ Тихомир, Симиќ Петар, Стаменковиќ Станко, Станковиќ Боровоје, Станковиќ Милан, Стојичевиќ Радослав, Стојимировиќ Богољуб, Шаља Маљин, Топиќ Богдан, Урошевиќ Крстивоје, Влашковиќ Радомир, Земан Божиќар;

за заслуги на делото ширење на братството и едиството меѓу нашите народи

СО ОРДЕН БРАТСТВО И ЕДИНСТВО СО
СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Раковиќ Првослав, Влајиќ Александар;

за примерно залагање и постигнати успеси во работата

СО МЕДАЛ НА ТРУДОТ

Бојај Таири, Саниќ Мухарем, Давидовиќ Љубивоје, Ђого Милан, Букиќ Живомир, Глигориќ Милан, Греб Петер, Хукиќ Хусеин, Исаиловиќ Пајко, Јефениќ Грујо, Јовановиќ Филип, Јовановиќ Војислав, Луковиќ Милијанко, Манојловиќ Милутин, Медичиќ Живко, Мићиќ Костадин, Миловановиќ Мијат, Митровиќ Милан, Младеновиќ Стојадин, Нешиќ Павле, Паниќ Марко, Папоња Владо, Павловиќ Андрија, Побор Вјекослав, Савиќ Стојан, Стојиќ Душан, Шмуља Милутин, Шућуровиќ Јован, Тасиќ Новица, Зоровиќ Бранко.

Бр. 108
1 јули 1968 година
Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

СОДРЖИНА:

483. Правилник за средствата за лична заштита при работата и за личната заштитна опрема — — — — — 977